

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Antropoloxía social e cultural		Código	615G01102
Titulación	Grao en Socioloxía			
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Humanidades			
Coordinación	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Profesorado	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Web				
Descripción xeral	O curso de Antropoloxía social e cultural concibese como un estudo introductorio, pero exhaustivo, da sistemática da antropoloxía contemporánea, centrado nas achegas, enfoques teórico-metodolóxicos e campos de investigación de vanguarda na disciplina e na súa conexión cos grandes problemas e procesos da globalizada realidade sociocultural actual. Con iso proxéctase ampliar e fundamentar no alumno as súas competencias no coñecemento crítico e as ferramentas conceptuais e técnicas para abordar a complexa tarefa de interpretar a diversidade, especificidade e regularidades dos fenómenos socioculturais contemporáneos e as súas problemáticas inherentes, dende a perspectiva do local, característica da disciplina antropolóxica.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Conocimiento de los componentes básicos de las desigualdades sociales y las diferencias culturales.
A12	Conocimiento de la especie humana a través de la cultura, parentesco y hábitat con especial atención a los pueblos preindustriales.
A35	Actitud crítica frente a las doctrinas y las prácticas sociales.
A36	Actitud de compromiso frente a los problemas sociales y culturales.
B3	Capacidad de análisis y síntesis.
B9	Reconocimiento a la diversidad y a la multiculturalidad.
B13	Razonamiento crítico.
B20	Conocimiento de otras culturas y costumbres.
B27	Capacidades en reconocer la complejidad de los fenómenos sociales.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe			Competencias do título
Definir, contrastar e debater críticamente conceptos básicos da antropoloxía, asociándoos á diversidade de realidades e problemáticas das sociedades humanas encadradas nos diferentes dominios da cultura.			A1 B9 A12 B13 A35 B20 A36 B27
Describir e examinar, utilizando a etnografía, a diversidade, especificidade e regularidades dos fenómenos socioculturais, as súas problemáticas e as súas potencialidades, interpretándoas desde unha perspectiva comprometida e desenvolvida desde o punto de vista do local.			A1 B3 A12 B9 A35 B13 A36 B27

Contidos	
Temas	Subtemas

Tema 1º: Unha sistemática da antropoloxía social e cultural contemporánea	DO TEMA 1º: Emerxencia de novos campos e fenómenos de investigación, e reconsideracións dos clásicos; Métodos e técnicas na antropoloxía contemporánea. Reflexividade, interpretación e reconfiguración do traballo de campo.
TEMA 2º: Antropoloxía económica e economía cultural. Culturas do traballo.	DO TEMA 2º: A economía e as economías como dimensóns da cultura. Teorías clásicas (formalismo, sustantivismo, enfoques marxistas). A economía cultural.; O intercambio. Teoría sobre o don de Mauss e debates posteriores. A mercadoría -Arjun Appadurai-. A producción. Sistemas de producción, modos de producción e correlatos socioculturais.; O traballo en perspectiva antropolóxica: dimensións simbólico-rituais do traballo e a actividade, e diversidade de perspectivas culturais en torno a este. As culturas do traballo.
TEMA 3º: A familia e o seu proceso de cambio. Modelos de convivencia familiar dende a comparación intercultural. A actualidade dos estudos de parentesco	DO TEMA 3º: Teorías clásicas sobre o parentesco, a familia e o matrimonio; Familia e grupo doméstico; Os tipos de agrupación familiar e os procesos familiares contemporáneos en perspectiva cultural comparada; A actualidade dos estudos de parentesco.
TEMA 4º: Antropoloxía política. Poder, violencia e simbolismo político.	DO TEMA 4º: Estruturas e sistemas políticos nas diferentes sociedades: Liñaxes segmentarias, bandas, xefaturas, big men, asociacións e sociedades, sistemas de grupos de idade, monarquías divinas, formacións estatais.Clientelismo. Os ámbitos de poder. O poder como discurso hexemónico incorporado. Colectivos "mudos" e "apoderamento"; Nacionalismos e políticas de etnicidade. Vectores recorrentes na antropoloxía política: liderado, memoria, xerarquía, violencia. Análise da dimensión simbólico-ritual da acción política.
TEMA 5º: Asociacións, categorías e xerarquías sociais	DO TEMA 5º: Xénero e idade. O privado e o público. Dominio e subordinación. Graos de idade e grupos de idade. Castas: varnas e jatis. As castas e a mobilidade social. Clases e estratos sociais. Clases culturais. O "capital simbólico"; en Bourdieu. A complexidade na diferenciación social. O poder e os sen poder. Métodos de estudio da estratificación social.
TEMA 6º: Ritual, mito e simbolismo. Análisis e interpretación antropológicas da acción simbólica e a narratividade	DO TEMA 6º: A análise simbólica en antropoloxía. Antecedentes clásicos -simbolismo, relixión e sacrificio, totemismo-. Metodoloxía de Turner. A "Thick Description" de Geertz. Schneider, Leach, Mary Douglas e os "símbolos naturais", Cohen, Sperber. O mito, a historia e as narrativas na producción da realidade social cultural. Sahlins. A análise estrutural do mito e a hermenéutica cultural -Lisón-. O ritual como acción performativa: as súas propiedades e efectos. Van Gennep, de novo Turner, Rappaport.
TEMA 7º: Representacións, crenzas e estilos de pensamento	DO TEMA 7º: Relixión, crenza e pensamento en Antropoloxía: Enfoques intelectualistas de Tylor, Marett, Frazer e Lang. Enfoques sociologistas de Robertson-Smith, Durkheim e Radcliffe-Brown. Morris. O pensamento prelóxico segundo Lévy-Bruhl. A tradución interpretativa das crenzas e o debate da racionalidade das formas de pensamento: Evans-Pritchard e Lienhardt. A réplica de Winch. Needham: crenza, linguaxe e experiencia. De pensamentos salvaxes, pensamentos civilizados, bricoleurs e enxeñeiros: o enfoque estrutural de Lévi-Strauss. Clasificacións simbólicas e estilos de pensamento: Mary Douglas e o método de « Group & Grid ». O problema da práctica. Estrutura e práctica, habitus esquemas culturais e paradigmas-raíces: de Bourdieu a Sherry Ortner pasando por Turner, Giddens e Sahlins,
TEMA 8º: Outros campos de análises antropológicas contemporáneas	DO TEMA 8º: A nova Antropoloxía médica; risco e cultura; Antropoloxía e tecnoloxías emergentes; Antropoloxía do deporte; Antropoloxía, cerebro, mente e conciencia.

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A12 B20	52	0	52
Proba obxectiva	A12 B3 B20 B27	2	20	22
Resumo	A1 B3 B13	7	25	32
Discusión dirixida	A35 A36 B9	30	10	40
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descripción
Sesión maxistral	<ul style="list-style-type: none"> - Sesión maxistral: Explicación polo profesor dos contidos da materia na aula. Complementarase con materiais visuais de apoio -esquemas e presentacións en Power-Point. O obxectivo destas sesións consistirá en proporcionar, desenvolver e orientar aos estudiantes nos coñecementos acerca dos contidos, teorías e complexidades dos fenómenos da cultura, e estimular debates participativos sobre todo iso. Un obxectivo engadido consistirá en fomentar o recoñecemento da diversidade característica do modo de manifestarse os fenómenos culturais. <p>Levaráse rexistro da asistencia regular ao curso, cara ao aproveitamento do impartido nas sesións presenciais.</p>
Proba obxectiva	<ul style="list-style-type: none"> - A proba obxectiva consistirá nunha proba escrita, ao fin do curso cuadri mestral, sobre os coñecementos alcanzados polo alumno, que consistirá na contestación a vinte preguntas de resposta breve. Valoraranse os coñecementos básicos sobre os contidos dos temas do curso, e o dominio dos conceptos. <p>Insístese na asistencia regular ao curso, en referencia á preparación e subseguiente avaliacián desta proba obxectiva.</p>
Resumo	<ul style="list-style-type: none"> - O resumo consistirá na elaboración polo estudiante dun traballo de resumo e comentario crítico desenvolvido sobre o argumento sociocultural e a técnica de elaboración de dous filmes etnográficos, seleccionados polo mesmo, de entre máis dunha vintena que se proporcionarán a través de Moodle polo profesor, para o seu visionado e análise autónoma. Será entregado a mediados-finais de decembro
Discusión dirixida	<ul style="list-style-type: none"> - Discusión dirixida: presentación e debate en clase, durante as sesións de prácticas de grupos, de textos seleccionados polo seu valor teórico-etnográfico, acordes coa unidade temática que se estea desenvolvendo nese tempo, e na que tras a presentación dun resumo esquemático do texto desenvolvida por grupos de 3-5 alumnos, todos poden intervir con comentarios a aspectos da devandita lectura. Valorarase como se argumenta crítica e comprometidamente. <p>Insístese na asistencia regular ao curso, cara á participación en, e avaliacián de, as discusións dirixidas.</p>

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descripción
Resumo	A atención personalizada realizarase de forma individual respecto ao resumo filmico e as discusións dirixidas cando a retroalimentación de face ao estudiante así o requira.
Sesión maxistral	A atención personalizada terá lugar durante o desenvolvimento das tutorías da materia, con concertación de data e hora mediante o correo electrónico
Discusión dirixida	<p>Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao comezo do curso as tutorías específicas, ben ás que asistir, ou ben concertadas telemáticamente a través de correo electrónico ou de Moodle, e que sexan compatibles coa súa dedicación</p>

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descripción	Cualificación
Resumo	A1 B3 B13	O resumo unitario dos dous films etnográficos terá unha extensión máxima de 10 páxinas, e computará un valor do 30% no conxunto da cualificación global. Valorarase particularmente o esforzo e destreza na síntese e comentarios críticos sobre os films, a traballar por cada alumno -nos aspectos socioculturais que presenten-, así como a selección e tratamiento dos conceptos clave do argumento fílmico.	30
Proba obxectiva	A12 B3 B20 B27	A proba obxectiva considérase como un exame único ao final de curso, no que o alumno responderá a vinte preguntas de resposta breve sobre o contido da materia do curso. En conxunto, a cualificación da Proba obxectiva supón un valor do 60% da nota global. É requisito inescusable superar esta Proba obxectiva para considerar os outros elementos de avaliación.	60
Discusión dirixida	A35 A36 B9	A discusión dirixida avaliarase sobre a comprensión, habilidade expositiva e criterio argumental crítico de cada alumno na súa presentación do seu respectivo resumen-esquema da lectura que lle será asignada; lecturas que se irán entregando ao longo do curso. Acheva un 10% da consideración evaluativa.	10

Observacións avaliación

Para a evaluación da 2ª oportunidade, realizarase unha media ponderada dos resultados da proba obxectiva (60% da calificación final) con as resultantes das outras duas metodoloxías (30% y 10%, respectivamente).

O alumno deberá realizar a proba obxectiva na data da convocatoria de 2ª oportunidade (ben presencialmente, ben online, dependendo das circunstancias na data), si non tera superado ou asistido a tal proba na 1ª convocatoria. Si o resumo fílmico ou a discusión dirixida foran a causa de non superar a materia na 1ª oportunidade, deberá presentar o resumo fílmico e/ou o escrito-resumen da discusión dirixida en esta 2ª oportunidade.

No caso do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia seguiránse os mesmos criterios de evaluación para a 1ª y 2ª oportunidade que para o restante alumnado, inda que, no caso da "discusión dirixida" sustituirase, para os primeiros, a presentación oral en clase pola entrega do esquema-resumo de algúna das lecturas indicadas.

O plaxio suporá obter a calificación global de 0 na convocatoria en que tivese lugar, sen posibilidade de revisión en dita convocatoria.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none">- Ingold, Tim ((2020)). "Antropología: ¿por qué importa?". Madrid, Alianza- Augé, Marc / Jean-Paul Colleyn ((2005)). <i>Qué es la antropología</i>. Barcelona, Paidós- Lisón Tolosana, Carmelo, ed., ((2007)). <i>Introducción a la antropología social y cultural. Teoría, método y práctica..</i> Madrid, Akal.- Lisón Tolosana, Carmelo ((2012)). <i>Teoría etnológica de Galicia</i>. Madrid, Akal- Álvarez Munárriz, Luis ((2007)). <i>?Visión histórico-sistemática de la Antropología social?</i>, en Lisón, <i>Introducción a la antropología social y cultural?</i>, op. cit, cap.II. Madrid, Akal- Peacock, J.L. ((2005)). <i>La lente antropológica</i>. cap. 1º: <i>?Materia?</i>; Madrid, Alianza- Wolf, E. ((1982)). <i>?Aspectos económicos del campesinado?</i>, en Id., <i>Los campesinos..</i> Madrid, Labor- Godelier, M. ((1981)). <i>?Antropología y economía: análisis de la producción, circulación y consumo de los bienes económicos?</i>, cap. Iº de, id. <i>Instituciones económicas..</i> Barcelona, Anagrama- Appadurai, A. ((1988)). <i>?Introduction: commodities and the politics of value?</i> in <i>The Social Life of Things</i>. cambridge, Cambridge Un. Press- Blim, Michael ((2005)). <i>?Culture and economy?</i>, en J.G. Carrier, <i>A Handbook of Economic Anthropology..</i> Northampton, Mass., Edward Elgar Publishing- Miquel, A. ((2007)). <i>?Antropología económica?</i>, en Lisón, C. op.cit., cap IV. Madrid, Akal- Beattie, J. ((1974)). <i>?Matrimonio y afinidad?</i>, cap. VIII de Id.: <i>Otras Culturas</i>. Madrid, Fondo de Cultura Económica- Lévi-Strauss, C. ((1995)). <i>?la familia?</i>, en Lévi-Strauss, Spiro y Gough <i>Polémica sobre el origen y universalidad de la familia humana..</i> Barcelona, Anagrama.- Rivas, A. ((2007)). <i>?Transformaciones socioculturales y cambios familiares: continuidades y rupturas?</i>, en Lisón, C. op.cit., cap. V. Madrid, Akal- Sanroman, T. / González Echevarría, A ((2003)). <i>Las relaciones de parentesco</i>. Caps. 3 y 6. Barcelona, Universidad Autónoma de Barcelona- Cohen, A. ((2013)). <i>?La mística del poder?</i>, en Cañedo, Montserrat <i>?Cosmopolíticas</i>. Barcelona, Gedisa.- Evans-Pritchard, E. ((1979)). <i>?La realeza divina de los Shilluk del Sudán?</i>, en Llobera, J.R.: <i>Antropología política..</i> Barcelona, Anagrama- Gledhill, J. ((2000)). <i>?Para situar lo político: una antropología política actual?</i>; cap. 1º de Id., <i>El poder y sus disfraces..</i> Barcelona, Bellaterra- González Alcantud, J.A. ((2007)). <i>?La antropología política?</i>, en Lisón, C.: op. cit., cap. VIII. Madrid, Akal- Buxó, Mª. J. ((2007)). <i>?Antropología aplicada?</i>, en Lisón, C., ed.: cap. XIV. Madrid, Akal- Fernández de Rota, J.A. ((2005)). <i>Nacionalismo, cultura y tradición</i>.Cap. 2º. Barcelona, Anthropos.- Gómez Pellón, E. ((2007)). <i>?El patrimonio cultural: memoria e imagen del grupo social?</i>, en Lisón, C., ed.: op. cit., cap. XVI. Madrid, Akal- Couceiro, E. ((2007)). <i>?Rito, mito y símbolo: acción, palabra e imagen en la construcción de los mundos culturales?</i>, en Lisón, C.: op. cit., cap. XVII. Madrid, Akal- Geertz, C. ((1988)). <i>?Juego profundo. Notas sobre la riña de gallos en Bali?</i>, en Id., <i>La interpretación de las culturas..</i> Barcelona, Gedisa.- Rappaport, R. ((2002)). <i>?El ritual y sus formas?</i>. Cap. 2º de Id., <i>Ritual y religión..</i> Madrid, Cambridge U.P.- Turner, V. ((1990)). <i>?Símbolos en el ritual Ndembu?</i>, cap. 1º de Id.: <i>La selva de los símbolos..</i> Madrid, Siglo XXI.- Couceiro, E. ((2007)). <i>?Religión y creencia. Cultura de los fundamentos y ultimidades existenciales?</i>, en Lisón, C.: op. cit., cap. XVIII. Madrid, Akal- Douglas, M. ((1998)). <i>?La elección entre lo somático y lo espiritual: algunas preferencias médicas?</i>, en Id., <i>Estilos de pensar..</i> Barcelona, Gedisa.- Morris, Bryan. ((2009)). Cap. 1º de <i>Religión y antropología..</i> Madrid, Akal.- Lévi-Strauss, C. ((2007)). <i>?Pensamiento ?primitivo? y mente ?civilizada??</i>, en id., <i>Mito y significado</i>. Madrid, Alianza- Mairal, G. (2007)). <i>?Culturas del riesgo. Antropología para una sociedad científica y tecnológica?</i>, en Lisón, C.: op. cit., cap. XIII. Madrid, Akal- McCombie, S. ((1999)). <i>?Folk. Flu and Viral Síndrome: An Anthropological Perspective?</i>, en Hahn, R., ed.
---------------------	---

Anthropology in Public Health. New York, Oxford U.P. USA

- Good, Byron ((2003)). Medicina, racionalidad y experiencia.. Barcelona, Bellaterra

- Munarriz, Luis ((2005)). "La conciencia humana"; en id. (ed.) La Conciencia humana: perspectiva cultural.. Barcelona, Anthropos

En situación de non presencialidad, existe posibilidade de acceso a libros e lecturas de antropoloxía en e-Libro, a través da páxina da Biblioteca da UDC.

Bibliografía complementaria - () .

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación etnográfica/615G01403

Observacións

Sin observaciones ni recomendaciones específicas

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías